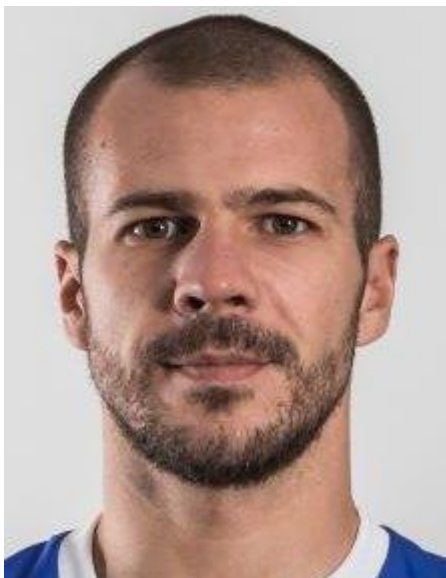

1. Olümpiaajaloos on ainult **kaks sportlast**, kelle saavutuste hulka kuulub tiitel *neljakordne triastes*. Üks nendest on suutnud seda kaasaegsete OM-de ajaloos ja teine antiikajal aastail 164 – 152 eKr. Tänapäeva sportlase äraarvamine ei tohiks ühelegi võistkonnale raskusi valmistada, hoopis teine lugu on antiikatleediga. Anname punkti antiikaja kangelase puhul ka siis, kui õige on üks kahest elemendist, sest küsime nii atleedi nime kui (linn)riiki.

2. Kareem Abdul-Jabbar on NBA edetabelites jätkuvalt mitmel real esimene. Näiteks tegi ta oma karjääri jooksul (1969-1989) mängus (2 ja 3 punkti visked) 15 837 tabavat pealeviset. **Mitu neist oli 3 punkti viskeid?** Kui see aitab, siis 3 punkti viskeid arvestatakse NBA-s alates 1979. ± 1 annab ühe punkti.

3. Maailma meeste tennis jooksvas edetabelis on esikümnes viie sportlase vanus üle kolmekümne eluaasta ja samuti viiel tennisistil kahekümne ja kolmekümne aasta vahel. Nimetage esikümne **vanim ja noorim meestennisist**.

4. Käesoleval aastal on Eesti sportlastel võistkonnaaladel läinud kehvemini kui paljudel eelnevatel. Siiski on ühel alal meie sportlane oma positsioonil tegutsejate hulgas ühe põhinäitaja poolest Euroopas kõrgel viiendal kohal ja kõigi näitajate poolest on ta oma kolleegide hulgas 11. kohal. Kõikidel positsioonidel olevate mängijate koondetabelis on ta 52. Tema võistkonnakaaslased jäävad temast kaugemale maha kuuenda saja piirimaile. Vihjeks anname põhinäitajaga edetabeli: 1. Henry Bonello 49, 2. Benjamin Büchel 48, 3. Pāvels Šteinbors 46, 4. Aram Airapetyan 45, 5. ... 44. **Mis spordialast on jutt ja kelle nime võime punktiirile kirjutada?**

5. Iraani Islamivabariigi esindajad ei soovinud, et nendel olümpiamängudel kannaks avatseremoonial riigi nimesilti naissoost isik, kellel on seljas lühike seelik ja puudub näokate. OM korraldajad võtsid iraanlaste protesti arvesse ja nende riigi nimesilti kandis korralikult rietatud mees. **Mis linnas ja mis aastal** toimus kõnesolev OM avatseremoonia?

6. Merevesi sisaldab keemilistest elementidest massi järgi enim hapnikku ja vesinikku. **Milline element** on kolmandal kohal?

7. Eestis on välja ehitatud või välja ehitamisel paljude linnade keskväljakud. **Missuguse linna keskväljakut** näete pildil?

8. Hiljuti selgusid 2018. a. Eesti suurimad ettevõtted käibe ja kasumi järgi. Suurimad käibed jäävad seekord alla ühe miljardi euro. Mõlema edetabeli esikümnesse mahuvad Tallink Grupp, Tallinna Kaubamaja Grupp ja See ettevõtte on mõlemas arvestuses teisel kohal. **Mis ettevõtte?**

9. Esimese naisüliõpilasena kanti üliõpilaste nimekirja ehk ametlikult matrikliraamatusse Tartu ülikoolis füüsikaprofessori Aleksandr Sadovski tütar Jekaterina Sadovskaja 1917. a. Ametlikuks naisüliõpilaste Tartu ülikooli tuleku ajaks loetakse aga 1915. a. augustit seoses I maailmasõjaga. Vabakuulajatena võeti naisüliõpilasi Tartu ülikooli aga juba 1905. a. tolaeagse õigusteadlasest rektori, Rooma õiguse professori algatusel, mille eest ta hiljem kohtu alla läks. **Kes oli see rektor?**

10. ...on keemilise süsteemi püsiv olek, mis saabub pöörduva keemilise reaktsiooni kulgemise tulemusena. See on süsteemi ajalisel püsiv olek, mille puhul vaadeldav keemiline reaktsioon kulgeb päri- ja vastassuunas ühesuguse kiirusega, mistõttu reaktsioonisegu koostis ei muutu. **Missugune mõiste?**

11. Täna 177 aastat tagasi toimus Mihhail Glinka ühe ooperi esietendus, mis kannab sama nime A. Puškini poeemiga. Ühe peategelase nimi langeb kokku Tšehhimaa kaitsepühaku nimega, teise oma iraani armastus- ja kangelaslugude ühe peategelasega. Viimase nimi on läbi türgi rahvaste venelasteni jõudes mitmeid väikseid muutusi üle elanud ja saanud lisanimeks slaavipärased Lazarevitš või Zalazarovitš. **Mis poeem või ooper?**

12. See USA president oli ametilt kaevandusinsener, töötas Austraalias ja Hiinas, kus õppis ära mandariini keele. Tema „Kaevandamise alused“ oli aastakümneid kõrgkooli õpikuks. Vanas eas kirjutas raamatu kalapüügist. Tema abikaasa oli läbi aegade esimene kõrgharidusega USA esimene leedi. **Kes oli see president?**

13. Kes on need kaks venda, kellest vanem Anton sündis 13./25. märts 1886 ja noorem Jakob 15./27. aprill 1889 Valgamaal Sangaste vallas. Esimesest sai vaadetelt sotsiaaldemokraat ja nooremast kommunist. Vanem vend käis Karula vallakoolis ja lõpetas Riia Vaimuliku Seminari ning lõpetas Tartu ülikoolis juura. Noorem astus 1906 Venemaa Sotsiaaldemokraatlikusse Töölisparteisse ja õppis algkooliõpetajaks, osales Petrogradis oktoobripöördes ja oli I Eesti kommunistliku pataljoni komandör Uuralites. Hiljem oli ta EKP-s fontankalaste juht ja Lääne Vähemusrahvuste Ülikooli õppejõud kuni vahistamiseni mais ja hukkamiseni Leningradis 11. oktoobril 1936. Anton valiti I ja II Riigikogu koosseisu, kus juhtis sotsiaaldemokraatide saadikurühma. Aastatel 1921 - 23 oli delegatsiooni juhataja Eesti-Läti piirikomisjonis. Hiljem oli ta Riigikohtu liige ja 1938 sai õiguskantsleriks. Vahistati juba 1940. a. juunis ja suri Sosva vangilaagris 16. jaanuaril 1942. Mis on **vendade ühine perekonnanimi?**

14. McDonald's Corporation on maailma suurim kiirtoidurestoranide kett, teenindades ööpäevas üle 69 milj. kliendi rohkem kui 100 riigis. Restoranide arv kasvas 2018. a. lõpuks 37 860ni. Küsime aga **kus asub suurima pindalaga McDonald'si restoran?** Õige riik annab ühe punkti, õige linn kaks punkti.

15. **Kelle luuletus?** Näete väljavõtet 1988 sündinud mitmekülgse kunstniku luuletusest, mida on naljatamisi nimetatud guugliluule žanrisse kuuluvaks:

trükin google otsingumootorisse „mees ma“

ma mees

milline mees ma olen

i m mess

trükin google otsingumootorisse „naine ma“

naine manipuleerib

naine masin

naine maksab

trükin google otsingumootorisse „kes“

kes asutas google

kes on nublu

kes on mu isa

kes elab metsa sees

kes on ants

16. Jonathan Swift kirjutas 1729 satiirilise essee: "Tagasihoidlik ettepanek ära hoidmaks vaeste inimeste laste olemist koormaks vanematele või riigile ja muutmaks neid avalikuks hüveks." Ettepanek seisnes müüa vaestest peredest pärit vastsündinud rikastele peredele. **Mille jaoks?**

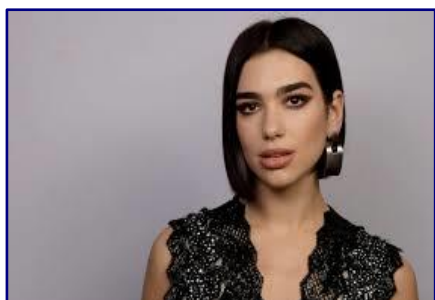
17. Naine fotol on korduvalt öelnud seda, et tema praegune kodumaa on toetanud Ukrainat vähe siis, kui see just kõige rohkem abi vajab. Vaatamata oma üldiselt vasakpoolsetele vaadetele, on ta oma parempoolse valitsusega kodumaal siiski väga populaarne. Erinevalt tema kõrval kujutatud mehest ei õigusta ta nii parem- kui vasakpoolsete režiimide poolt kordasaadetud vägivalda. Fotol olev mees on muuseas öelnud liikumise #MeToo kohta järgmist: „Ma ei taha sellest midagi kuulda. Naised torgivad mehed üles ja siis hakkavad kahetsema.“ Kuid ülemaailmsed kriitikanooled tabasid meest mitte selle mõtteavalduse pärast, vaid tema kaasatundmise pärast kommunistlikule Jugoslaaviale ja selle varemetele tekkinud Serbia riigile. Ta õigustas Miloševići jt. kuritegusid, püüdes leida nendele pehmeid asjaolusid ja seada mõnede juhtumite toimumise kahtluse alla. **Kes on pildil olevad isikud?**

18. Ameerika Filmikunsti ja -teaduste Akadeemia tunnustab ka eelneva aasta parimat filmi, mille dialoog ei ole inglise keeles. Parima võõrkeelse filmi Oscar on välja kuulutatud alates 1948. aastast ja vahele on jäänud ainult aasta 1954. Suur enamus neid auhindu on läinud Euroopasse ja seejuures enim kahte riiki: 14 ja 12 korda. Hispaania ja Jaapan on võitnud neljal korral, teised riigid vähem. **Millised kaks riiki?**

19. Küsime luuletajat, kes sündis 2. nov. 1964 ja kelle ametitest võiks mainida, et oli Tartu NAK-i esimene esimees. Tema tuntumate teoste hulka kuuluvad "Tühja aju korinad", "Keel tarretises", "Minu 1986. Tiigriaasta hullumajas". Küsitav kunstnik sündis 28. juunil 1966 Põltsamaal ja tema lemmiktehnika on linoollõige. Paljude autasude hulgast võiks mainida 2005 saadud Kristjan Raua preemiat 20 000 kr. näituse eest "Ma nägin seda! Riigisaladus: kottida rahvast". Nende kahe omavahelises koostöös on sündinud ka näiteks Eesti tunnuslausete piltkaart, kust võime leida muuseas järgmist: „Kopp ette ja karjääri tegema“ (Kohtla-Järve), „ A nam vsjo ravno“ (Narva), „Tunne end viienda kuningana“ (Paide). **Kes on see luuletaja ja kes on kunstnik?**

20. **Kes on see kontraalt, sündinud Londonis 22. augustil 1995? Esivanemad on pärit Kosovost.**

21. Mis sündmuse puhul paigaldati Islandil 2019. a. juuresolev tahvel?

22. **Milline** on Euroopa kõige vanem kahe riigi siiani samas kohas olev **riigipiir**, mis on kinnitatud pooltevahelise lepinguga? Piirileping sõlmiti pärast põhjalikku uuringut ja täpsete piirikaartide koostamist. Ühtlasi on see üks pikemaid Euroopas – 1630 km.

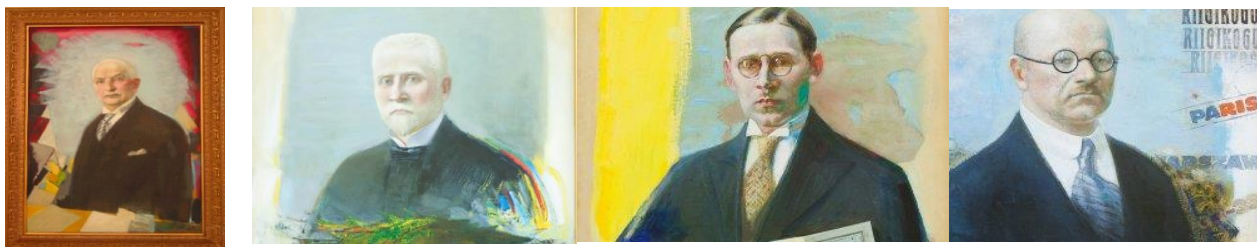
23. Maailma maismaa madalaimaks punktiks loetakse endiselt Surnumere pinda, mis on langenud üle 400m allapoole maailmamere taset. Eesti madalaimaks punktiks loetakse ühe kaitsealuse savikarjääri põhja, mis jääb 14...14,5m allapoole maailmamere pinda. Savikarjäär kannab tema lähedal oleva linna nime. **Mis linna?**

24. See saar asub Põhja-Ameerikas Vaikses ookeanis, suuruselt (umbes 9300 km²) USA teine saar Hawaii (10433 km²) järel. Alaska poolsaarest eraldab saart Šelihhovi väin. G. Šelihhov rajas 1784. a. saarele esimese vene asula Ameerikas. **Mis saar?**

25. Selle piirkonna tähistamiseks kasutatakse nime *Dongbei* (kirre), pindalaks võib lugeda vähemalt 1,55 miljonit ruutkilomeetrit. Aastatel 1917 -1926 tegutses ka ... Eesti Selts, mis 1934. a. jätkas teise nime all. Seltsil oli oma segakoor. Selts suleti, sest seltsi põhikirja ei registreeritud vastava riigi ametiasutustes. **Mis piirkond?**

26. Jaapanis toimus hiljuti ajalooline sündmus: Heisei ajastu asendus Reiwa ajastuga. Keiser Akihito asemele sai tema poeg Naruhito. Tagasihoidliku poole tunnise tseremoonia käigus, kus oli ka meie riigipea Kersti Kaljulaid, toodi saali ka kolm keiserlikku regaali, mis annavad valitsejale taevase mandaadi. Üks neist oli juveel Yasakani no Magatama. Mis olid teised **kaks regaali**?

27. Eesti riigipeadest on mitmed kunstnikud maalinud portreed. **Kes on maalinud** Karl Akeli, Jaan Teemanti, August Rei ja Otto Strandmanni portree?

28. See sõda algas põhjusel, et prantslasest ettevõtjale Remontelile tekitati Mehhiko siserahutuste ajal 1828 väidetavalt marodööridest ohvitseride poolt suurt kahju. Remontel pöördus Prantsuse kuninga poole abipalvega ja Prantsusmaa nõudiski, et Mehhiko tasuks materiaalse ja moraalse kahju hüvitamiseks 600 000 peesot. Võrdluseks võime öelda, et töölise päevapalk oli siis üks peeso. Kuna Mehhiko keeldus maksmast, siis ründas Prantsusmaa Mehhiko Atlandi ookeani sadamaid ja sai toetust USA ja Texase Vabariigi käest. Mehhikut toetas Suurbritannia, kelle vahendusel sõlmiti rahu. Konflikt kestis 1838. a. novembrist kuni järgmise aasta märtsini. Konflikt on tuntud I Prantsuse – Mehhiko sõjana või esimese Prantsuse agressioonina Mehhikosse, samuti ühe humoorika nime all. Nimi tuleneb Remonteli ametist või tema kauplusest müüdavast omatoodangust. **Mis amet või toodang?**

29. Viimase kümne aasta jooksul on põhiliselt LIDAR seadmega laserimpulsside abil uuritud küsitava impeeriumi (802 – 1431) esimest pealinna Mahendraparvatat. Džunglisse kadunud kunagise pealinna suuruseks hinnatakse vahemikku 40 – 50 km² ja selle asutajaks peetakse legendide põhjal sugulashõimude ühendajat ja impeeriumi loojat, kelleks on kuningas Jayavarman II. Küsitava impeeriumi loonud rahvas on tänapäevalgi olemas ja elab põhiliselt kolme riigi territooriumil, koguarv 21 milj. ümber. 2011 elas Eestis väidetavalt kaks selle rahva esindajat. **Missugust ühist nime kannab see impeerium ja rahvas.**

30. Mitmetes 17. sajandi paberites on mainitud ja maakaartidel on kujutatud maad või piirkonda, mis kannab nime Kikelandia. Hiljem pole enam seda maad kirjeldatud ega kaartidel kujutatud. See maa on käinud palju kordi käest kätte, kuid tänapäevaks on ta jäänud tervikuna ühe riigi territooriumile. Kui me sooviksime muuhulgas külastada ka tundmatut ja salapärast Kikelandiat, siis millisesse **maailmajakku** ja millisesse **tänapäeva riiki** me peaksime suunduma?

31. **Millisel meil Eestis kasvavatest taimedest** on suurimad terve labaga lehed? See võõramaine taim toodi meile keskajal kui ravimtaim katku vastu. Kasvatatakse suvel „kobrulehed“, mille sageli 80 cm läbimõõduga lehelabadel on meetrised varred. Folklooris esinevad ka nimed suur kobruleht ja roosa käbilill.

32. Pildil kujutatud taim kannab sama nime tegevusega, mis oli eestlastele omane veel 30 aastat tagasi. Vastamisel palume pöörata tähelepanu lehtede kujule, mis eristab teda teistest sama sugukonna taimedest. **Küsitava taime** perekonda kuulub 30 liiki, millest Eestis kasvab üks liik. Sugukonna enda nimetamisest ühe punkti saamiseks ei piisa.

33. Selle linnuliigi isalind on kollase silmarõnga, kollase noka ja tumepruunide jalgadega (esimesel talvel on isased tumeda nokaga). Emaslinnud on valdavalt pruunisulelised, valkja kurgualuse ja ookrivarvi tumedatähnilise rinnaga. Eestis hinnatakse pesitsusaegset arvukust 300 000 - 400 000 paarile, talvist arvukust 5000 - 10 000 isendile. See lind on Rootsi rahvuslind. **Mis lind?**

34. Selle klassikalise kokteili koostisse kuuluvad Cointreau, Sauza Tequila, sidruni- või laimimahla ja kaunistuseks on laimi lõik ja soolääris. Tema paljudest variatsioonidest on tuntumad Blue, Celtic, Elegante, Galliano, Gold, Olmeca, Peach, Strawberry, Ultimate. See nimekiri pole kaugelki lõplik, sest kokteilide maailm muutub järjest kirjumaks. Leiutajaks peetakse meest nimega Carlos Herrera, kes tegi seda 1948. või 1947. aastal esmakordselt. **Milline kuulus kokteil?**

35. Aivars Lembergs on Läti tuntumaid oligarhe, kes armastab tihti kanda kaabut. Ta tegi ettepaneku vahetada Ventspilsis linnas kehv asfaltkate kiviteega. Järelejäänud asfaldist tehti objekt, mis on merepinnast 58 m kõrge ja mille kohalik rahvas ristis nimega Lembergsi kaabu. **Mis asi on Lembergsi kaabu?**

Lätlased ütlevad, et seda teevad neil enne mehed ja alles siis naised. Eestis teevad seda enne naised ja alles siis mehed. Naabrid vaidlevad kumma süsteem on parem. Lätis võib nende süsteemi eeliseid või puudusi uurida Murjane – Saulkrasti maantee lähedal. **Mis tegevus?**

36. Vladimir Dali „Vene keele seletava sõnaraamatu“ kohaselt selle tähega algavaid vene sõnu peaaegu ei ole. Kes vene keele filoloogiaga nii kursis ei ole, saavad abi ehk piltidel olevate jahtide nimedest. **Milline täht?**

37. Arsti ja kirjameest F. R. Kreutzwaldi kummitas pidev rahapuudus, sest maja Võrus oli ostetud võlgu ja kirjatööde avaldamine nõudis tihti suuri väljaminekuid. Rahapuuduse leevendamiseks tehtud **millise tehingu** kohta kirjutas ta, et *siis tuli meil hobuseliha süüa?*

38. Küsitav (pildil) suri 2008. a. kaheksakümne kaheksa aastasel. Teda kujutati juba eluajal Uus-Meremaa viiedollarisel rahatähel. Tegeles kogu elu põhiliselt mesindusega. **Kes?**

39. Selle rahva kodupaiku on veel eelmise sajandi algul nimetatud väljendiga „pealinna lähedane Siber“ seda põhjusel, et enamus ajast aastast oli sinna raske pääseda. Suvel oli see võimalik tavaliselt ratsa või paadiga ja talvel külmaga jääteid mööda. Tänu isolatsioonile oli see rahvas säilitanud oma keeles palju vanapärasusi, mistõttu keeleteadlased andsid küsitavate emakeelele aunimetuse „läänemeresoome sanskrit“. Nende paljud kombes on seotud uude elupaika kolimisega. Näiteks uue kodu valmimisel usuti, et kes sinna esimesena elama kolib, see ka esimesena sureb. Seetõttu läks talupere esimese päeva õhtul vanasse majja tagasi ööbima, jättes uude elukohta ainult kassi. Samuti usuti, et kui kukk uue kodu lävel kires, siis oli tegemist hea endega kogu pere jaoks. Vastupidisel juhul tuli karta aga halvemat. Neid kirjeldas juba arabia rännumees Ibn Fadlan. **Mis rahvas?**

40. Mis aasta?

1. I toimus multifilmi „Oota sa!“ esietendus,
22. I miilitsavormis Viktor Iljin tulistas NLKP peasekretäri korteeži Kremli väravate juures,
20. III sõlmisid abielu Yoko Ono ja John Lennon,
22. IV R. Knox-Johnston lõpetas jahil esimesena üksinda ilma vahepeatusteta ümbermaailma reisi,
- 27.-29. VI toimus üldlaulupidu, mille külaliste hulgas oli ka Soome peaminister M. Koivisto,
1. IX kukutati võimult kuningas Idriss I,
20. XI Pele lõi oma karjääri tuhandenda värava.

± üks aasta annab ühe punkti.

Vastused

1. Michael Phelps ja Leonidas Rhodoselt. VT
2. 1 (24.02.1987). UK
3. Roger Federer (38 a. ja 3. koht) ja Stefanos Tsitsipas (21 a. 6. koht). RH
4. Jalgpall ja Sergei Lepmets. VT
5. Seoul 1988. VT
6. Kloor. MK
7. Valga. VT
8. Eesti Energia. RH
9. Jevgeni Passek. RH, MK
10. Keemiline tasakaal. RH
11. Ruslan ja Ljudmilla. VT
12. Herbert Hoover (1874 – 1964). MK
13. Palvadre. VT
14. Frankfurdi lennujaamas, pindala 4000 m² avatud 2015. Enne seda oli suurim Moskvast pindalaga 2600 m². MH
15. Sveta Grigorjeva. VT
16. Toiduks. UK
17. Olga Tokarczuk ja Peter Handke. VT
18. Itaalia ja Prantsusmaa. RH
19. Veiko Märka ja Peeter Allik. VT
20. Dua Lipa. VT
21. Ok on esimene liustik Islandil, mis on ära sulanud kliima soojenemise tõttu. MH
22. Norra – Rootsi piir, leping sõlmiti 1751. MH
23. Kunda. VT
24. Kodiaki saar. MK
25. Mandžuuria. RH
26. Legendaarne mõök ja püha peegel. RH
27. Tiit Pääsuke. MK, RH
28. Kondiitri- või koogisõda. VT
29. Khmeeri impeerium. VT
30. Euroopa ja Eesti. VT
31. Harilik katkujuur. MK
32. Tara-seatapp ehk seatapp. VT
33. Musträstas. RH
34. Margarita. VT
35. Mägi ja saunaskäik. VT
36. A (Mootorjaht A ja purjejaht A). UK
37. Müüs hobuse ja sõiduvankri. MK
38. Edmund Hillary. MK
39. Vepslased. VT
40. 1969. VT

MH – Mart Hiob, MK – Mart Kiisk, RH – Rein Hiob, UK – Urmas Kukk, VT – Veiko Tonts